

สมาธิล้านถ้วย

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตั้งใจฟังธรรมนะ เราฟังธรรมะภาคปฏิบัติ เวลาภาคปฏิบัติฯ ไง ถ้าภาคปฏิบัตินะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาเกิดมาพบพระพุทธศาสนา คนที่ไม่มีอำนาจวาสนาเขาอยู่ทางโลกเขานั้นแหละ ทั้งๆ ที่เขาเกิดมานะ เขาเกิดมาในประเทศไทย เกิดมาในประเทศที่มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ เขาเองก็ยังเพลิดเพลิดกับชีวิตของเขา แล้วถ้าเพลิดเพลิดกับชีวิตของเขา เป็นประเพณีวัฒนธรรม ในตอนนี้สิ่งที่ว่าเป็นพวกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีคุณค่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ให้ลาภที่เขาต้องการ เขาไปตื่นเต้นกันอย่างนั้น นั่นชาวพุทธฯ ไง

นี่ชาวพุทธเวลาที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเราเป็นชาวพุทธนะ แล้วเป็นชาวพุทธที่เป็นลูกศิษย์พระกรรมฐาน ฟังธรรมะฯ เป็นธรรมะภาคปฏิบัติ เวลาภาคปฏิบัติ ปฏิบัติที่ไหนละ

เวลาปฏิบัติขึ้นมา เวลาเราเริ่มต้นประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ ทุกคนเป็นอย่างนั้นหมดละ เราก็เป็น สมัยเราเริ่มต้นฝึกหัดนั่งเล็กๆ น้อยๆ แหม! มันเนิ่นนานมาก มันมหัศจรรย์มาก แล้วสำคัญตนว่าเป็นคนดี คนดีไง คนดีเพราะอะไร เพราะไม่ไหลไปตามโลกไง ไม่ไหลไปตามโลก เราอยากประพฤติปฏิบัติ เราจะออกจากโลกไง เราจะหาความจริงในชีวิตเราเนี่ย มันถึงต้องบวชเป็นพระอยู่เนี่ย เวลาบวชเป็นพระนี่ไง เวลาเริ่มต้นประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ ฟังธรรมะภาคปฏิบัติฯ แล้วปฏิบัติอย่างไรละ? อะไรจะปฏิบัติละ?

ถ้ามันมีศรัทธามีความเชื่อขึ้นมา เห็นไหม เวลาประพฤติปฏิบัติทุกคนมีพ่อแม่มีญาติมีตระกูลแล้วมีเพื่อนฝูงทั้งนั้น “ปฏิบัติไม่ได้นะ เดี่ยวจะบ้านะ” มันรักทุกคน เพื่อนฝูงมันรักมาก ยิ่ง

พ่อแม่ปู่ย่าตายายนี้สงวนไว้เลย นี่ปฏิบัติไม่ได้เพราะอะไร เพราะว่าพูดถึงเป็นไสยศาสตร์ เวลาไสยศาสตร์ขึ้นมา เห็นไหม คนประพาศปฏิบัติมาเล่นของๆ จนเสียสติจนเป็นบ้าไป แล้วส่งโรงพยาบาลกัน นั่นนั่นนั่นเขาขาดอะไร

เขาขาดเพราะเขาขาดการศึกษา แล้วการศึกษาในพระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนาเราเริ่มต้นจากพุทธมามกะต้องมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง นี่ต้องถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถึงจะเป็นชาวพุทธโดยแท้จริง แล้วถึงเป็นชาวพุทธโดยแท้จริง เวลาพระที่บวชมาแล้วศึกษานักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก แล้วศึกษาบาลีขึ้นมา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษามา เห็นไหม เวลาถ้าศึกษาแล้ว แล้วมีอำนาจวาสนานะ มีอำนาจวาสนาคือไม่บิดไม่พลิ้ว ไม่น้อมเอียงไปตามความเห็นของตน

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เวลาผู้ที่ประพาศปฏิบัติโดยสังขจะโดยความจริงนะ กล่าวต่อพุทธพจน์ๆ ภิกษุนี้บอกให้ละทิ้งความเห็นผิวนั้นถึง ๓ หน ถ้ายังไม่ละทิ้งเป็นอาบัติสังฆาทิเสส ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลามันบิดมันพลิ้วนี้ไปกล่าวต่อไฉน กล่าวต่อพุทธพจน์ กล่าวต่อว่าสิ่งที่ไม่ได้บัญญัติว่าบัญญัติ ที่บัญญัติแล้วก็ไม่ใช่ บัญญัติแล้วมันมีคนมาตบมาแต่งมาแก้ไข เวลาภิเลสมันดิ้นรน มันดิ้นรนอย่างนั้น

นี่เวลาเราศึกษาแล้ว ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นภาคปริยัติ การศึกษาในภาคปริยัตินะ ศึกษาการศึกษาพุทธประวัติ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนที่ปฏิบัติ เราต้องมีศาสดา มีศาสดา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วมีครูบาอาจารย์ ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดีนะท่านคุ้มครองคุ้มครองที่หัวใจนี้แหละ

เวลาคุ้มครองที่หัวใจขึ้นมา เราเริ่มต้นขึ้นมา เราจะมาประพาศปฏิบัติ เราเกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดมาเป็นมนุษย์ปรารถนาความสุขเกลียดความทุกข์ แล้วความสุขของใครละ ความสุขของใคร ความสุขนะ คุณสิ ชมรมต่างๆ เขาก็ว่าเป็นความสุขของเขา แล้วความสุขของเขาไอ้คนที่ไม่มีจิตใจเห็นด้วยนะ มันเสียเวลา มันเสียเวลาไปเล่นอะไรกันอยู่นั่นนะ นี่ ไฉนหาความสุขทางโลกไฉน

ถ้าหาความสุขทางโลก ความสุข เห็นใหม่ ความสุขอย่างนั้นเจือด้วยอามิส สิ่งที่เจือด้วยอามิส คือภวธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา สิ่งที่มีการกระทำนั้นๆ พระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อกรรม กรรมคือการกระทำ การกระทำ เห็นใหม่ ชมรมต่างๆ เลี้ยงนกเขาต่างๆ นี่ เขาส่งพระๆ ส่งกันอยู่นั่น กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กันไง ส่งพระๆ นี่แล้วเวลาตายไปแล้วจะไปส่งอะไรนั่น เพราะอะไร เพราะมันมีแต่กรรมการกระทำคือการส่งพระไง

ไอ้ของเรานี้จะส่งหัวใจที่เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาไง เราพยายามจะประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เห็นใหม่ เรามีศรัทธาความเชื่อมากน้อยแค่ไหนๆ แนวทางในการประพฤติปฏิบัติมันมีแนวทางปฏิบัติมากมายมหาศาล เวลาปฏิบัติมากมายมหาศาลนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติในธรรมและวินัยเลยละ แล้วเวลาศึกษามาแล้วจะกับบอกว่า “มันไม่มี พุทธโอไม่มี พุทธโอไม่มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ได้พุทธโอ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็อานาปานสติ กำหนดลมหายใจ”

ใช่! เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาเจ้าชายสิทธัตถะพยายามออกประพฤติปฏิบัติกับเจ้าลัทธิต่างๆ เห็นใหม่ สิ่งที่ว่าเจ้าลัทธิต่างๆ ที่เขาศึกษามา เขาปฏิญาณตนว่าเขาเป็นศาสดาๆ ธรรมดาคนปฏิบัติใหม่ไง เราออกมาประพฤติปฏิบัติใช่ไหม ไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ตั้งใจปรารถนานะมันต้องมีฝั่งตรงข้าม ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย แล้วไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตายเริ่มต้นตรงไหนล่ะ?

เริ่มต้น ก็เริ่มต้นประพฤติปฏิบัติกับพวกฤาษีชีไพร พวกที่เขาปฏิญาณตนว่าเป็นศาสดาแล้วประพฤติปฏิบัติไป เห็นใหม่ เวลาปฏิบัติไปแล้วไปศึกษาทดสอบแล้วมันไม่ใช่หนทางสักทีหนึ่งมันเป็นไม่ได้ไง เวลามันจะเป็นไปได้ เป็นไปได้เพราะอำนาจวาสนาของท่านเอง เห็นใหม่ บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาทำแล้ววิมุตติสุขท่านอยู่องค์เดียวละ

เวลาตรัสรู้ ตรัสรู้องค์เดียวอยู่ที่ต้นโพธิ์นั้น เวลา ๖ ปีนั้นก็มีผู้อุปัฏฐาก ปัญจวัคคีย์อุปัฏฐากอยู่ อุปัฏฐากอยู่ขนาดไหนมีการศึกษา มีการค้นคว้า การปฏิบัติมาด้วยกันทั้งสิ้น เวลาเขาละทิ้งไปแล้วไง เวลาจะตรัสรู้ ตรัสรู้ด้วยพระองค์เองพระองค์เดียว อยู่โคนต้นโพธิ์นั้น เวลามันเป็น เป็นใน

หัวใจดวงนั้นไง ถ้าหัวใจดวงนั้นเวลามันเป็นขึ้นมา เห็นไหม มันด้วยที่ทดสอบมาหมดแล้ว เวลา
ระลึกถึง ระลึกถึงโคนต้นหว้าตั้งแต่เป็นราชกุมาร เพราะกำหนดลมหายใจอย่างนั้น

นี่ เห็นไหม เวลาเกิดมา เห็นไหม เกิด เดินได้ ๗ ก้าว เปล่งวาจาเลยว่า “เราจะเกิดชาตินี้
เป็นชาติสุดท้าย เราจะไม่เกิดอีกแล้ว” นี่อำนาจวาสนาที่สร้างสมมานะ อำนาจวาสนาที่ได้
บำเพ็ญเพียรมา ได้สร้างสมมาจนสมบูรณ์ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่จะมา
ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาออกประพฤติกฎปฏิบัติขึ้นไปมันเรื่องโลกๆ ใจ เรื่อง
โลกๆ ที่ว่าคนเกิดมามีอวิชชาทั้งสิ้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ
ยังมีนางพิมพาเป็นพระมเหสี ยังมีลูกคือสามเณรราहुล มีทั้งนั้น

คนเกิดๆ แล้วจะบอก “เกิดมาไม่มีกิเลส ไม่มีกิเลสมาเกิด” ไร้สาระ! มันกล่าวตู่ทั้งนั้น มัน
กล่าวตู่ให้ตัวเองยิ่งใหญ่ ตัวเองจะสูงกว่าคนอื่น มันจะไปสูงทางไหน เกิดเป็นมนุษย์ด้วยกัน เกิด
เป็นมนุษย์ การได้เกิดเป็นมนุษย์นี่นะเป็นอริยทรัพย์ๆ ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด เวลาประเสริฐ ประเสริฐที่ไหนมีกายกับใจ เวลาที่มีกายกับ
ใจร่างกายนี้ต้องอาศัยปัจจัย ๔ เป็นเครื่องดำรงชีพทั้งสิ้น

แล้วคนที่ไม่มีอำนาจวาสนาขึ้นมาเนะ เวลาดำรงชีพก็ดำรงชีพเป็นศักดิ์ศรีเป็นการฟุ่มเฟือย
ต่างๆ ร้อยแปด ทำให้เป็นหนี้เป็นสินเป็นทุกข์เป็นยากไปตลอด คนที่ไม่รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ ดำรง
ชีพแล้วสุขภาพกายแข็งแรง สุขภาพจิตที่ดีงาม

แล้วคนที่มีอำนาจวาสนาออกบวชเป็นพระฉันมือเดียว ดำรงชีพ ดำรงชีพอย่างไร มันมี
หยาบมีละเอียดยังขึ้นไป เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปเป็นชั้นๆ ขึ้นไป ถ้าเป็นชั้นๆ ขึ้นไป เป็น
นักวิทยาศาสตร์ไง เวลาผู้ที่ปฏิบัติใจ “ใครที่เห็นอาหารเป็นโทษมาอดอาหารนี้เรารับไม่ได้เลย มัน
ขัดกับวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ร่างกายนี้มันต้องการอาหาร แล้วมาอดอาหารมันจะเป็นไปได้
อย่างไร”

อ้าว! เขาอดอาหารเพื่อจะหาหัวใจของเขา เขาอดอาหารเพื่อจะรักษาหัวใจ คั่นคว่าหาใจ
ของตนให้เจอ

แล้วถ้าค้นคว้าหาหัวใจของตนให้เจอ ถ้าเกิดมีอำนาจวาสนา เห็นไหม อย่างเช่น เช่น เราปัจจุบันนี้ เราเป็นลูกศิษย์พระกรรมฐาน เรามีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นเป็นผู้บุกเบิกมา ครูบาอาจารย์ที่ท่านมีอำนาจวาสนาของท่าน ท่านบุกเบิกของท่านจนท่านประสบความสำเร็จ ท่านเป็นพระอรหันต์ พอท่านเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา สิ่งที่ว่าจะเป็นพระอรหันต์มันสมบุกสมบัน

อย่างเช่น เราปัจจุบันนี้ไง เราปัจจุบันนี้เราเป็นปุถุชนคนหนา หนาด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยากมันอยู่ภายในหัวใจ แต่จะหยาบจะละเอียดยะเบาบางขนาดไหนนี้เป็นมารยาท แต่เวลามันข่มหัวใจ แหม! มันเจ็บปวด นี่ไง ตัวจริงๆ ตัวจริงมันอยู่ที่หัวใจนั่นนะ แล้วเวลาคำว่า “เราเป็นปุถุชนคนหนาๆ” คนหนาเพราะมันสงบเสงี่ยมไม่ได้ไง

ถ้ามันเป็นคนเบาบาง คนเบาบางสิ่งที่เราอยากได้อะไรก็อยากได้ อยากเด่นอยากสมความปรารถนามันจะเบาบางลง คนหนาหรือคนบางมันหนาบางอยู่ที่ความรู้สึกในหัวใจนั่น มันไม่ใช่มาหนาบางมาอวดว่าของฉัน ฉันประเภทกระเบื้องอย่างหนา ทนแดดทนฝน มันมาอวดกันอวดที่กระเบื้องหรือเรื่องภายนอก ใ้ฉันแค่มารยาทสังคมๆ ทั้งนั้นนะ อำนาจวาสนาจริงๆ มันอยู่ที่หัวใจนั่น

ถ้าหัวใจนี้มีอำนาจวาสนา เวลามันระลึกอย่างนี้ เรามีศรัทธามีความเชื่อ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อนี้คืออริยทรัพย์ ในปริยัติศรัทธาความเชื่อของคนนี้เป็นอริยทรัพย์ อริยทรัพย์เพราะมันจะดึงหัวใจเราไปศึกษาค้นคว้า ศรัทธาความเชื่อเหมือนห้วงจักร ถ้าห้วงจักรมันได้ดึงขบวนรถจักรนั้นเข้าไปศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่มันเป็นเหตุเริ่มต้นไง

เวลาเราบางคนนะ หลายๆ คนมากเพลิดเพลินกับทางโลก เวลามันสุข แหม! เพลินมาก เวลาที่มีสิ่งใดที่กระทบกระเทือนใจ มีสิ่งใดที่ผิดพลาดหรือพลัดพรากจากกันค่อยมาคิดได้ พอมาคิดได้ก็แสวงหาทางพ้นทุกข์ๆ ค่อยมาศึกษาธรรมะไป

แต่ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนา มีครูบาอาจารย์ของเราเกิดในชนบทเป็นลูกชาวนา ลูกชาวนาพ่อแม่พาไปวัดไปวาขึ้นมา เวลาลูกโตขึ้นมาลูกอยากประพฤติปฏิบัตินี้ส่งเสริม ในปัจจุบันนี้ ยิ่งในปัจจุบันนี้ในระบบเศรษฐกิจมีลูกคนเดียวๆ ยิ่งหวงมากเลย บวช บวชเลย ๗ วันสัก ห้ามบวชตลอดชีวิต ห้าม ความห่วงใยของพ่อของแม่ไง ความห่วงใยถือว่าเป็นทรัพย์สมบัติไป นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะขององค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา พ่อแม่เป็นเจ้าของชีวิตตามสิทธิ

แต่เวลาเติบโตขึ้นมาประชาธิปไตยๆ ต่างคนต่างเป็นสิทธิของตัวเองทั้งสิ้น เวลาที่มีสิทธิของตัวเองทั้งสิ้น ใครมีอำนาจวาสนามากน้อยขนาดไหน ถ้าเขามีอำนาจวาสนาของเขา เขาศึกษาของเขา เขาจะหาอริยทรัพย์ ทรัพย์ความจริงของเขา นี่ไง เราฟังธรรมๆ ฟังธรรมภาคปฏิบัติ ฟังธรรมกับพระกรรมฐาน พระกรรมฐานฐานที่ตั้งแห่งการงาน พระกรรมฐานไม่ใช่พระกรรมฐานเข้าถ้ำๆ เข้าถ้ำ ถิ่นข้าวชาวบ้านจนถ้ำในถ้ำถ้ำเลย ถิ่นถ้ำ ยังไม่มีฐานเลย เห็นไหม ฐานข้างนอก

พระกรรมฐาน กรรมฐานในหัวใจของเรา ถ้าฐานหัวใจของเรา ถ้าเราศึกษาค้นคว้าแล้วเราอยากจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเราอยากประพฤติปฏิบัติขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เชื่อกรรม เราเชื่อกรรมๆ กรรมดี กรรมดีทำให้เราคิดแต่สิ่งที่ดีๆ กรรมดีมันจะพยายามมีสติมีปัญญา พยายามรักษาหัวใจของตนขึ้นมาให้ได้ ถ้ารักษาหัวใจของตนขึ้นมาได้ในภาคปฏิบัติพอเข้าทางจงกรมหรือนั่งสมาธิ นั่นละมันจะคุมหัวใจได้แล้ว ถ้ามันจะคุมดูแลหัวใจของตนให้ได้นะ ให้ทำความสงบของใจเข้ามาๆ ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามามันจะมีความสุขความสงบของมัน

ถ้ามีความสุขความสงบของมัน เริ่มต้นใจ เริ่มต้นปฏิบัติจะเริ่มต้นกันอย่างไร ปฏิบัติที่ไหน นั่งสมาธิก็หัวตอใจ เดินจงกรม เดินจงกรมนะ หลงตาทำนองพูดเลย “โง่ยิ่งกว่าหมาตาย” หมามันวิ่งไปวิ่งมาอยู่นั่นแหละ มันไม่มีสติสัมปชัญญะใช้ไหม แล้วเราไม่รู้จักค้นคว้าแสวงหาใช้ไหม ที่เรานั่งสมาธิภาวนากันอยู่นี้ เรานั่งสมาธิภาวนาเพื่อหาหัวใจของตน ถ้าหาหัวใจของตนเจอ เห็นไหม แล้วมันไม่ฟังไม่ชันขึ้นมา มันมีคำบริกรรมของมัน นี่คำบริกรรมไฉ

นี่ที่ว่าอำนาจวาสนา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงวางกรรมฐาน ๔๐ ห้อง วิธีการทำความสงบ ๔๐ วิธีการ วิธีการๆ ทั้งนั้น ที่นี้วิธีการทั้งนั้น เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติมา คนเกิดมามีอะไร ปฏิสนธิจิตในใจ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ กำเนิด ๔ ของจิต ถ้าจิตมันกำเนิดขึ้นมาแล้ว เกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา มนุษย์มีกายกับใจ ถ้ามีกายกับใจ เวลาไปไหนเราไปพร้อมร่างกายและจิตใจนี้ จะทำหน้าที่การงานอย่างไรถ้าหัวใจของเราไม่มีสติสัมปชัญญะ ไม่ตั้งใจทำงานนั้นประสบความสำเร็จได้อย่างไร

มันมีกายกับใจ กายกับใจตลอดมา นี่มีกายกับใจตลอดมา ตัวเราเกิดมามีกายกับใจแล้ว เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เรามีศรัทธาความเชื่อ เราก็พาร่างกายนี้พาร่างกายด้วยเจตนา มีเจตนาความเชื่อมั่นถึงได้มาวัดมาวาไ้ มาวัดมาวาจำศีลดำรงธรรม รักษาคุณธรรมแล้วให้มีศีลธรรม

ขึ้นมาในใจของตน ถ้ามีสังขารในใจของตนมันอยู่ที่วาสนาทั้งสิ้น วาสนาคือทัศนคติ คือมุมมอง คือการดำรงชีพว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร ฉะนั้น เวลาศึกษาๆ แล้ว เวลาทางโลกๆ เราส่งเสริมกัน ทำงานบริการมันเป็นธรรม อยู่กับโลกเป็นการปฏิบัติธรรม ปฏิบัติธรรม เล่นการพนันก็เป็นปฏิบัติธรรมถ้ามันไหลไปอย่างนั้น

เราอยู่กับโลก หน้าที่การงานเราก็มีหน้าที่การงานของเรา เราก็ทำของเราไป ถึงเวลาถ้ามันเป็นได้ ทำงานเสร็จแล้ว เวลาชาวพุทธเราเนะก่อนนอนให้กราบพระ กราบพระ แล้วนั่งสมาธิภาวนา สักหน่อยหนึ่ง ทางของฆราวาสเป็นทางคับแคบ แล้วทางของสมณะเป็นทางที่กว้างขวาง ทางของสมณะๆ เวลาทางสมณะเราไปวัดไปวา เราก็บวชใจของเรา เวลาไปจำศีลๆ บวชหัวใจ บวชหัวใจ ด้วยวิธีศีลนี้ให้เกิดขึ้นมากับเรา ถ้าวิธีศีลเกิดขึ้นมากับเรา เราก็ตั้งใจแล้ว หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโอ

ถ้ามันติดมันตันเกินไปวาสนามันตรงนี้ไง คนที่มีวาสนา ไม่มีวาสนา ถ้ามีวาสนาขึ้นมาสิ่งที่ทัศนคติมันก็จะไปสู่สัจจะไปสู่ความจริง แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติให้มันเป็นความจริงของเราขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงๆ ขึ้นมา ถ้ามันเริ่มสงบ มันเริ่มดีงามขึ้นมา เห็นไหม นี่ไง ภาคปฏิบัติ ไม่ใช่ภาคปริยัติจำจี้จำไชอยู่กับจรรยา ๑๕ ๒๐ ๓๐ อยู่เนิ่น เนิ่นมันทฤษฎี เนิ่นมันภาคปริยัติ มันปฏิบัติตรงไหน มันไม่มีปฏิบัติหรอก

นี่ศึกษาก็ศึกษานักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก จบมาแล้ว หลวงตาท่านศึกษาจนจบ มหาแล้ว เราจะออกบวช เราจะออกปฏิบัติ เวลาศึกษาอยู่ ๗ ปี ทำความสงบได้ ๓ หน ทำสมาธิจริงๆ ได้ ๓ ครั้ง ๗ ปี เวลาจะออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามหลวงปู่มันไม่ทัน ไปอยู่จักราช อำเภอจักราช พรรษาแรกออกปฏิบัติ โอ้โฮ! มันแบบว่ามันผู้ที่ปฏิบัติใหม่ เวลามันทำอะไรได้แล้วมันเหม! มันภูมิอกภูมิใจนะ จิตนี้แข็ง โอ้โฮ! สุดยอดเลยสัมมาสมาธิ เวลามันเสื่อมหมดเลย ล้มลุกคลุกคลาน กว่าที่จะฟื้นฟืนขึ้นมา เวลาจะฟื้นฟืนขึ้นมาหัวใจที่มันจะฟื้นฟืนขึ้นมาได้ ถ้าฟื้นฟืนขึ้นมาได้พอ มันมีกำลังของมันได้มันยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มันไปของมันแล้ว

เวลาภาคปฏิบัติเขาปฏิบัติตรงนั้นไม่ใช่จำจี้จำไช ไฉนมันปริยัติ ปริยัติคือการท่องบ่น ท่องบ่นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง ทรงจำพระธรรมวินัยๆ ทรงจำ เหม! ปาก

เป๊ยกปากแฉะเขียว แล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติอยากจะปฏิบัติกับเขาบ้างนะ นี่พระปฏิบัติ ไฉ้ย! ปฏิบัติไม่ได้ ปฏิบัติไม่เป็น กล่าวคู่พุทธพจน์

เวลาพุทธพจน์ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ศึกษา มา ศึกษาเอาไว้คุ้มครองนะ ดุสิ ประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธไง นี่ต้องส่งเสริมการศึกษา เวลาส่งเสริมการศึกษาเพื่ออะไร เวลาชาวพุทธมีลูกมีหลานขึ้นมาต้องบวชพระ บวชพระขึ้นมาพอ บวชแล้วจากคนดิบให้เป็นคนสุกเป็นทิดเป็นบัณฑิต บัณฑิตก็มีครอบครัวได้แล้ว ชาวพุทธจะส่ง ลูกหลานของตนบวชพระ บวชเพื่อได้ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เป็น บัณฑิต รู้จักการบริหารทิศ รู้จักนวกวาท รู้จักธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ออกมาครองเรือนจะได้เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีงาม

นี่ศึกษาๆ ใจ นี่บวชมาๆ คือการศึกษามาเพื่อปฏิบัติ ไม่ได้ศึกษามาแล้วก็ปากเป๊ยกปากแฉะ ไฉ้ย! ฉันทาคปฏิบัติ ฉันทอดคน มันเป็นเรื่องกิเลส คนเกิดมาเหมือนกัน เกิดมาวิชาทั้งสิ้น ไม่มี ใครเหนือใครหรอก ถ้ามีอำนาจวาสนามันก็ยิ่งจะอ่อนน้อมถ่อมตน มันยิ่งจะพยายามค้นคว้าหา สัจจะหาความจริงของตนให้เจอ

แล้วเวลาผู้ปฏิบัติ เห็นใหม่ กรรมเก่า กรรมใหม่ เวลาหลวงปู่มั่นท่านออกประพฤติปฏิบัติ เวลาท่านนิมิตของท่าน นี่ได้ก้าวข้ามขอบภพอนชาติ ได้ขี่ม้าขาวจะไปเปิดตู้พระไตรปิฎก หลวงตา พระมหาบัวของท่าน เวลาท่านฝันของท่าน นี่เหาะลอยไปในมหานครยิ่งใหญ่ ๓ รอบ กามภพ รูป ภพ อรูปภพนั่นนะ นี่ไง อำนาจวาสนาของคนนะ

ของเรามีอะไร มีแต่มีดบอด ทุกข์เกือบตาย ทำให้มันสงบก็ไม่สงบสักที แต่เรามีครูบา อาจารย์เป็นแบบอย่าง อำนาจวาสนาของคนนะ ถ้ามีอำนาจวาสนาของคน เห็นใหม่ มันอ่อนน้อม ถ่อมตน มันไม่ลั่นเอ๋อไป แล้วถ้าเป็นเรื่องของกิเลสไง มันลั่นนะ ซาลั่นถั่วๆ มันลั่นเอ๋อไปทั้งเป็น กิเลสค้นหาความทะยานอยาก คนเหมือนกัน แล้วเกิดมาเราจะยิ่งใหญ่มาจากไหน เราจะเหยียบ ย่ำทำลายจะให้คนอื่นยอมจำนนตนมันเป็นไปได้อย่างไร มันไม่มีหรอก นี่ยิ่งคนถ้ามีสติมีปัญญา มี สิทธิเสรีภาพยิ่งเห็นน้ำใจของคนใจ

ทุกคนออกประพฤติปฏิบัติมันลำบากลำบากทั้งสิ้น ทุกคนอยากส่งเสริมเพราะเขามีทัศนะที่ดี งาม เราอยากจะส่งเสริมให้ดีขึ้น แต่! แต่มันต้องให้เป็นจริงในใจดวงนั้นใจ เป็นจริง เหมือนเด็ก

เด็กถ้าเราให้มีการศึกษาเพื่ออะไร เพื่อมีความรู้มีวิชาเพื่อให้มันเติบโตขึ้นมา ถ้ามันศึกษามีความรู้มีวิชาขึ้นมา เขาก็ต้องฝึกหัดศึกษาให้เขาตัวเองใช้ใหม่ ลอกข้อสอบไป ทุกคนทำให้พร้อม แล้วมันจะฉลาดได้อย่างไร

เวลาภาคปฏิบัติมันเป็นแบบนี้ไง สงสารก็สงสารทั้งสิ้น มีเมตตาธรรมอยากให้เขาบรรลุให้เขารู้ธรรมทั้งสิ้น แต่เขาก็ต้องรู้ขึ้นมาจากหัวใจของเขา เพราะจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดมันมีเวรกรรมทั้งสิ้น แล้วเราจะไปอบรมบ่มเพาะจะไปกำจัดเวรกรรมของเขาได้อย่างไร เวรกรรมของเขา เขาต้องกำจัดเองของเขา จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมีความทุกข์ ความยากทั้งสิ้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพจน์ปฏิบัติธรรมขึ้นมาแล้ว เห็นไหม นี่ธรรมชาติๆ ลอยเด่นเห็นอกามภพ รูปภพ อรูปภพ นี่มันวิวัฏฏะมันออกจากวัฏฏะไปแล้ว แล้วมันไปอย่างไร มันก็นี่งบุคคล ๔ คู่ไง สิ้นสุดแห่งทุกข์นั่นไป

นี่ไง ที่ว่าเราต้องประพจน์ปฏิบัติ เราต้องมีการกระทำของเราขึ้นมาก็เพราะเหตุนี้ บัณฑิตตั้งสันทิฏฐิโก จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะที่มันทุกข์มันยากกันอยู่ที่นี่ไง แต่เพราะมีอำนาจวาสนาขึ้นมาใช้ใหม่ เราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วมีอำนาจวาสนา มีอำนาจวาสนาขึ้นมาได้นับถือพระพุทธศาสนา แล้วเรามีศรัทธามีความเชื่อของเราๆ เพราะเกิดตายๆ ทุกคนมันก็รู้อยู่แล้ว เพราะถ้าเรามีพระรัตนตรัยในหัวใจ เราเชื่อเรื่องอย่างนี้

ถ้าเราเชื่ออย่างนี้ อย่างนี้มันมีอะไรเป็นของใหม่ เกิดตายๆ ของใหม่ วันนี้ พรุ่งนี้ มันมีอะไรของใหม่ วันคืนๆ มันเหมือนกันทุกวันคืน ๒๔ ชั่วโมงเหมือนกันทั้งสิ้น แล้วเวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเราก็ได้เห็น เห็นไหม โรงพยาบาลมากมายมหาศาลนี่เด็กเกิดทุกวันเลย แล้วเวลาโรงดับจิตก็มีคนตายตลอดเวลาเลย เราก็เป็นอย่างนี้ๆ เพราะเราคิดอย่างนี้ปั๊บแล้วเราทำอย่างไรให้มันพ้นจากอย่างนี้ละ ถ้ามันจะพ้นจากอย่างนี้ นี่ไงหายใจเข้านี้กพุท หายใจออกนี้โกโธนี่ไง ถ้ามันจะสงบระงับเข้ามา ให้มันเป็นสัมมาสมาธิให้มันสุขสงบของมันเข้ามา

ถ้ามันเป็นความจริง นี่ไงๆ ธรรมชาติปฏิบัติไง มันเกิดที่ไหน มันเกิดในบาลีนั่นหรือ มันเกิดในจรรณะ ๑๕ ๒๐ นั่นหรือ นี่กิเลสมันเอ่อล้นไปนั่น แล้วเวลาจะประพจน์ปฏิบัติขึ้นมา ครูบาอาจารย์ของเราปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริง นี่ที่ท่านว่าทำความสงบของใจเข้ามา ทำความสงบของใจ

เข้ามา ก็เพราะเราเกิดมากับโลกมันจริงตามสมมุติ สุขทุกข์นี่มันสุขทุกข์โดยสมมุติ สมมุติบัญญัติใจ ใครชอบใจ ใครพอใจสิ่งใดสมความปรารถนาก็เป็นความสุข นั่นเจือด้วยอามิส

สิ่งที่มีอำนาจวาสนาเกิดมาคาบซ้อนเงินซ้อนทองจะมีสมบัติอุดมสมบูรณ์ขนาดไหน ถ้าไม่ฉลาดรักษาสम्ภัตินั้นไว้ไม่ได้ มันต้องมีสติปัญญาทั้งสิ้น นี่ไง มันจริงตามสมมุติทั้งสิ้น สิ่งที่เป็นสมมุติๆ ขึ้นมาแล้วเราอยู่กับโลกๆ ก็คิดกันอย่างนี้ใช่ไหม ก็เอาสติเอาปัญญาอย่างนี้ จรณะ ๑๕ ๒๐ ๓๐ อยู่อย่างนี้ ด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยการศึกษาค้นคว้า มันจะต่างอะไรกับการศึกษาทางโลก

การศึกษาทางโลก นักวิทยาศาสตร์เขาคิดค้นขึ้นมามากมายยิ่งกว่านี้อีก นั่นเขาคิดค้นของเขา ใ้ฉันี่จรณะ ๑๕ ๒๐ ๓๐ ลืมตาถ่ออย่างนั้น แล้วทำเวลาประพาสปฏิบัติถ้าเป็นทำสมาธิหลับตานี้มันเป็นไปไม่ได้ สมาธิลืมตาเป็นไปไม่ได้ จะต้องลืมตาถ่อ ใ้ฉันี่มันสมาธิล้านด้วยมันไม่เป็นสมาธิ สมาธิมันไม่มี สมาธิคือสมาธิ สมาธิคือจิตตั้งมั่น นี่จิตตั้งมั่นหรือไม่ เหลาะแหละๆ กันอยู่อย่างนั้น แล้วคิดว่าเป็นปัญญา ปัญญาอะไร ปัญญาอย่างนั้นคือปัญญาอะไร แล้วยังดัดจริตอีก “โลกุตตระๆ”

มันเป็นสเต็ปนะ เราเกิดมานี้เราเกิดมาด้วยอวิชชา ไม่ใช่ว่าไม่มีกิเลสแล้วมาเกิด มันเป็นไปไม่ได้ ไม่มีหรอก แล้วเราเกิดมาด้วยอวิชชา แล้วยังสำคัญตนไ้ ว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจ อำนาจวาสนาวิเศษเลอเลิศมาจากนอกโลก แล้วยังจะมากล่าวตูมาบิดมาพลั่วสัจธรรมในพระไตรปิฎกเกิดได้ เกิดได้ มันจะเกิด เกิดได้ ชาลันด้วย ลันด้วยแล้วมันเปราะเปื้อนไปหมด เปราะเปื้อนตัวเองแล้วนะ ใ้ผู้ที่มีเวรมีกรรมมีความเชื่อไปๆ มันก็สายบุญสายกรรม

แต่ถ้าเป็นจริงๆ เขาทำความสงบใจเข้ามาก่อน การทำความสงบของใจเข้ามานี้โลกๆ ทั้งสิ้นโลกทั้งนั้น พอเป็นโลก โลกียะๆ มันจะเป็นโลกียะก็ให้มันเป็นโลกียะไปก่อน เพราะเราเกิดมากับโลกใจ เราเกิดมากับโลก เราเกิดมานี้เราเกิดมาด้วยอวิชชา เกิดมาด้วยผลของวิภูฏะ เกิดมาด้วยเวรด้วยกรรม มันมีเวรมีกรรมของมัน จิตนี้ไม่เคยตาย แต่มันมีเวรมีกรรมของมัน แล้วเวรกรรมอันนี้มันผลของวิภูฏะไ้ เกิดภพใดชาติใด เราเกิดภพไหนชาติไหน แล้วเกิดอย่างไร แล้วเกิดมาแล้วมันมีทัศนคติสามัญสำนึกอย่างไร

นี่พูดถึงว่านี่คือพันธกรรมของจิตนะ นี่ทัศนคติของจิตนะ แล้วเวลาจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แล้วก็กล่าวตู่บิดเบี้ยวบิดพลิ้วกันไปอย่างนั้น แล้วเออลันชาลันถั่วย กิเลสลันเออลันหัวใจ แล้วบัญญัติกันขึ้นมาเอาเองว่าทำอย่างนั้น ทำอย่างนั้น แล้วเวลาเขาประพฤติปฏิบัติตามธรรมวินัย “โอ้ย! ผิด ใช้ไม่ได้ มันเป็นเรื่องเหลวไหล เรื่องทวิภูมิมานะ” ทวิภูมิมานะนี่เขามาเพื่อจะลดทอนไป

ผู้ที่มาบวชใหม่ๆ นี่จะบอกเลยอีโก้มันรุนแรง พยายาม ใครลดทอนอีโก้ให้หน่อย อีโก้ สิ่งต่างๆ มันทวิภูมิมานะของคนมันเออลัน เออลันจนตัวเองไม่มีต้นไม่มีปลาย ไม่มีเหตุมีผล แล้วแต่ตัวเองจะบิดพลิ้วของตัวเองไป นี่ไถกรรมของสัตว์ เวลากรรมของสัตว์อย่างนี้ มันนอกประเด็น มันไม่ใช่ว่าเรามีอำนาจวาสนาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เคารพบูชา การเคารพบูชายกไว้ แล้วเวลาเราศึกษาแล้วนี่เราอยากจะประพฤติปฏิบัติ เวลาอยากประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพราะเราอยากได้อริยทรัพย์ เราอยากได้ความจริงขึ้นมา เราอยากได้หัวใจของเราได้ลิ้มรสของธรรม

เวลาคนทุกข์คนยากเราฝึกหัดของเรา การฝึกหัดการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเรา เราทำสิ่งใดก็แล้วแต่มันมีผลกระทบทั้งสิ้น เพราะมันมีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ถ้ามีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เห็นไหม นี่สติธรรม สติมันเท่าทันแล้วความคิดมันจะเบาบางลงทั้งสิ้น สติเท่าทันแล้วมีคำบริกรรม คำบริกรรมของเราถ้ามันต่อเนื่องไป มันไม่ฉลอบไม่เฉ ไม่ไฉ่ออกไปนะ การฉลอบการเฉการไฉเพราะอะไร นั่นเพราะสติของเรามันไม่มั่นคง

แล้วการกระทำของเรา เราการฝึกหัดการกระทำของเราบ่อยครั้งเข้าๆ ให้เกิดความชำนาญ เวลาที่มีความชำนาญขึ้นมามันจะบิดจะพลิ้วไป มันบิดพลิ้วเป็นเรื่องธรรมดา คนขับรถ คนขับรถถ้ามีสติปัญญาของเขาหรือเขามีความพร้อมของเขา ถ้าเขาไม่่วงเหงาหวนอน เห็นไหม เขาบังคับพวงมาลัย รถมันก็วิ่งบนถนนนั่นแหละ นี่พุทโธๆ ไป จิตมันก็ต้องไปตามระดับนั่นแหละ ถ้าขับรถแล้วมันจะถึงเป้าหมายที่ไหน มันก็ต้องถึงเป้าหมายถ้าขับรถแล้วไม่มีอุบัติเหตุ หรือขับรถไม่หลงทาง

นี่ก็เหมือนกัน พุทโธๆๆ ของเรา เราอยู่บนถนนแห่งการคำบริกรรม มันจะไปที่ไหนก็เรื่องของมัน มันจะดี๊ มันจะด้าน มันจะพลิก มันจะแพลง หัวใจมันจะกระพืดกระเฟียด มันจะไม่พอใจ เรื่องของมึง มึงคือกิเลสนะ เรื่องของกู เรื่องกูเรื่องสติปัญญาของกูไง บริกรรมของเราไป ทำของเรา

ไป นี่ไง ในเมื่อเราอยู่บนถนนแห่งพุทธ เราดูแลหัวใจของเราไง ใช้สติสัมปชัญญะทำของเราๆ ต่อเนื่องกันไป ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุๆ เว้นไว้แต่ทำไปแล้ว แฉลบไปนั่น แฉลบไปนี่ แล้วแฉลบทำไปแล้วไม่มีกำลังใจ แล้วพอมันได้สักหนหนึ่งแล้วก็ปล่อยปละละเลย เพราะโดยส่วนใหญ่ทำแล้วมันจะเป็นสมบัติของเราๆ

จิตนี้เป็นนามธรรม เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไม่มีต้นไม่มีปลาย การได้สร้างสมแต่ละภพแต่ละชาติมา แล้ววาระที่มันจะให้ผล มันจะให้ผลตอนไหน สิ่งที่ไม่ประพฤติปฏิบัตินะ กิเลสมันจะปล่อยตามสบายเลย แต่ถ้าใครประพฤติปฏิบัตินะ พอกิเลสมันตื่นขึ้นมานะ มันจะกัดมันจะขวางทั้งสิ้น มันจะกัดมันจะขวางเพราะอะไร เพราะพวกนี้มันจะหาทางออกรอดพ้นจากการควบคุมของเขา จากการควบคุมของกิเลส

แต่ถ้าเราไม่ควบคุม เราไม่แสวงหาทางออก เรายอมจำนนอยู่กับมัน ไอ้โฮ! มีความสุขๆ สุขเหลือเกิน นี้อยู่ในอำนาจของมันไง วันไหนที่เราจะขัด เราจะขึ้น ขัดขึ้น เราจะหาทางออกของเรา หลวงตาท่านพูดย้ำตลอด กิเลสมันตื่นขึ้นมานะ แล้วมันก็ถ่างไว้บนหัวใจนะ แล้วมันก็ไปนอนหลับต่อนะ เราเพิ่งรู้สึกตัว “ทุกข์ ทุกข์ ทุกข์” เอ็งเห็นทุกข์หรือ เอ็งรู้จักทุกข์หรือ

มีนักปฏิบัติมากมายเมื่อก่อนเขามาหาเรา บอก เขาอยากเห็นทุกข์มาก เขาไปแบกหินขึ้นเขา แบกหินลงเขา ไม่มาหาเรานะ เราจะให้ทำถนนเลย ก็คิดว่ากรรมกรแบกหาม ทุกข์ เราบอก ถ้าอย่างนั้นกรรมกรที่ทำเรือเขาแบกข้าวขึ้นเรือสมัยโบราณเขาไม่ทุกข์หรือ นั่นมันอาชีพของเขา เขายังทำงานเขาจะได้เงินของเขา

ไอ้ทุกข์ๆ นี่ ทุกข์คือการขัดใจต่างหาก เวลาคนรวยทุกข์ คนจนทุกข์ คนปานกลาง ทุกข์ มันทุกข์อย่างไร ทุกข์เพราะไม่ได้ดังใจ ใจอยากได้อะไร ใจปรารถนาสิ่งใด แล้วโดนขัดใจ ทุกข์ อยากจะทำสิ่งใดแล้วไม่สมปรารถนา ทุกข์ แล้วถ้ามีสติปัญญาถ้ามันจับต้องของมันได้ละ นี่ไง เวลากิเลสมันถ่างบนหัวใจแล้ว แล้วมันกลับไปนอนหลับ “อู๊ย! ทุกข์มาก” นี่ไง เหลวไหล

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านให้ทำความสงบใจเข้ามาๆ เพราะเหตุนี้ไง ทำความสงบใจเข้ามาให้มันเป็นสมาธิสมาธิ แล้วสมาธิจิตที่มันสงบระงับเข้ามา จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ที่มันลุ่มหลงไปอยู่กับโลก แล้วพอมันเกิดมาเป็นมนุษย์ได้ร่างกายและหัวใจนี้มาได้มาจากพ่อจากแม่ นี่สเปิร์มของพ่อ ไข่ของแม่ ปฏิสนธิจิต เห็นไหม มันเป็นสายบุญสายกรรม

ร่วมกันมา พอร่วมกันมาสิ่งที่ส่งเสริมกันมาจนเราเติบโตขึ้นมาจนมาเป็นพระ จนมาเป็นนักประพจน์ปฏิบัติ ถ้าจนมาเป็นนักประพจน์ปฏิบัติขึ้นมา เราจะหาความจริงของเราขึ้นมา

ถ้าหาความจริง จิตที่มันสงบระงับแล้ว จิตสงบระงับแล้วถ้ามีอำนาจจิต จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง นี่! นี่! ตรงนี้ ตรงเริ่มต้นของโลกุตตระ ใจที่ทำๆ มาโลกียะทั้งสิ้น ใจว่าโลกุตตระๆ โลกุตตระอยู่ที่มรรค โลกุตตระอยู่ที่จิต ไม่ใช่หมู่บ้าน ไม่ใช่ชุมชน ไม่ใช่ชุมชนโลกุตตระ ใจนั้นมันมีแต่โรงพยาบาลมะเร็ง นี่ศูนย์มะเร็ง พวกที่มะเร็งไปอยู่นั้น ใจศรัทธาญาณใจพวกนี้จิตเภททั้งนั้น นี้อย่างนี้ใช่ เพราะอะไร เพราะเขาสร้างมาเพื่ออย่างนั้น

แต่ใจโลกุตตระใครสร้าง ใครมีอำนาจ ใครเป็นคนบัญชาการ ใครเป็นคนขีดเส้นว่าโลกุตตระโลกียะ ใครเป็นคนขีดเส้น ไม่มีครับ ปัดจัดตั้ง สันติภูมิโก เป็นไปไม่ได้ว่าอยู่เป็นพวกฉันแล้วเป็นโลกุตตระ พวกเอ็งไม่ใช่ พวกเอ็งไม่ใช่แต่เอ็งทำถูก

ใครจะไปตรวจสอบใจเขา ใครจะไปรู้หัวใจเขา ต้องให้เป็นสิ่งที่เราบังคับบัญชา มันเป็นไปได้อย่างไร โอปนยิโกร้องเรียกสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม ร้องเรียกสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม มาดูใจข้าใจข้าสว่างไสว ใจข้ามีความสุข ของใคร ใครขีดเส้นให้ใคร ไม่มีทาง ไม่มี โลกียะ โลกุตตระ เปื้อนหน่าย ปากเปี้ยกปากแฉะ แบ่งสี่เ้ง สี่เ้งโลกียะ สี่เ้งโลกุตตระ ไม่มีหรอก

มันอยู่ที่สติอยู่ที่สัมมาสมาธิอยู่ที่ยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้นั้นถึงจะเป็นโลกุตตระ คำว่า “โลกุตตระ” มันเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากจิต จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะแล้วกิเลสตัดหาความทะยานอยากครอบงำมันไว้ แล้วก็แหกปากโลกุตตระ โลกียะอยู่นั้น ไม่มี! แหกปากมันก็ปากโลกมนุษย์นี่เ้ง ปากสมมุติเ้ง ปากจริงที่ไหน แล้วมันเป็นจริงมันเป็นจริงที่ไหน มันไม่มีหรอก

นี่เ้งสมาธิชาลันถั่ว มันดันมาตั้งแต่กิเลสตัดหาความทะยานอยาก การเกิดมาแล้วมันห่อเหิมทะเยอทะยาน แบ่งแยกให้เป็นชนชั้น แล้วยกตัวเองขึ้นมาว่ายิ่งใหญ่ แล้วยิ่งใหญ่ๆ ในกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ยิ่งใหญ่ทำลายทั้งตนเอง ทำลายตนเองให้ห่างไกลจากพระพุทธศาสนา ทำลายพุทธะของตนให้เป็นไปโพลาไร ๒ อารมณ์ ๓ อารมณ์อยู่อย่างนั้นหรือ? สมาธิชาลันถั่ว “ลืมหัดๆ” บ้าบอคอกแตกนั่นนะ

แต่ถ้าเป็นจริงนะ สิ่งเป็นจริงนี้สาธุ สำนักปฏิบัติไหน ใครจะทำอะไรได้นั้นมันกรรมของสัตว์
แล้วในการประพฤติปฏิบัติในสังคมโลก เห็นไหม โดยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรม
วินัยนี้ไว้ ไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา อุบาสก อุบาสิกาถ้าเขามีกิจกรรมของเขา
มีการกระทำของเขา เขาควรได้รับความร่มเย็นเป็นสุขในพระพุทธศาสนา เวลาเขาทำบุญกุศลของเขา
เขา เขาอยากประพฤติปฏิบัติของเขา นั่นก็กรรมของสัตว์ไง

แล้วถ้าเขามีอำนาจวาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเล็งญาณแล้วถ้าเขามีโอกาส
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะให้ธรรมะ เวลาให้ธรรมะเวลาเขามีสติปัญญา เห็นไหม นี่อนุ
ปุพพิกา ก่อนจะให้ธรรมะ ถ้าเขามาถึงมันจิตดิบๆ ความเห็นดิบๆ มันจะศึกษาธรรมะ มันจะ
ค้นคว้าธรรมะให้มันรู้แจ้งมันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปได้หรือไม่ได้ออก

อนุปุพพิกา ทาน ให้เขาฝึกจิตใจของเขา ถ้าใจของเขาเวลาทานแล้วเนกขัมมะ จิตใจควร
แก่การงาน จิตใจควรแก่การงานมันฟังแล้วมันมีทัศนคติสามารถแทงทะลุได้ สามารถเข้าใจได้นี้
คือโลกุตตระไม่ใช่โลกียะ โลกุตตระใจต้องตั้งมั่น ใจควรแก่การงานๆ ในอนุปุพพิกาในธรรมะใน
พระไตรปิฎกมากมายมหาศาลเลย เว้นไว้แต่ เว้นไว้แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เล็งญาณแล้วนี่จิตใจเขาพร้อม องค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าถึงแสดงอริยสัจ ทุกข์
เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ นี่คือหัวใจของพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ดับทุกข์เพราะอะไร ทุกข์มัน
เกิดที่ไหน นี่ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ทุกข์มันจะเกิดได้มันต้องมีต้นหาความทะยานอยากใน
นี้ต้นหาความทะยานอยาก นี่เวลาต้นหา ภวต้นหา วิภวต้นหา นี่เวลาต้นหาที่มันพลิกมัน
แปลง มันยั่วมันยวน มันหลอกมันหลอนแล้วก็ตามมันไป เหตุนี้ไงๆ นี่ตัวกิเลส นี่สมุทัยควรละๆ
สมุทัยนี้ควรฆ่า ฆ่าด้วยอะไร ฆ่าด้วยอริยสัจใจ ฆ่าด้วยมรรคใจ ศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ
ปัญญา

ศีล สมาธิ ปัญญาเวลามันเกิด เกิดจากใจดวงไหน มันไม่ใช่เกิดจากลิ้นตาๆ เกิดจากสัมผัสๆ
สัมผัสอะไร เพราะอย่างนี้เวลาบอกว่า “ไม่เห็นกิเลส ฆ่ากิเลสไม่ได้ กิเลสเป็นนามธรรมจะเห็นมันได้
อย่างไร” คำพูดมันพ้องหมดแล้วแหละว่าจริงหรือเท็จ เพราะคนเห็นจริงมันจะพูดอย่างนี้ได้ได้อย่างไร
คนเห็นจริงมันต้องเป็นความจริงสิว่าเห็นกิเลสๆ ไง

เวลาจิตเห็นอาการของจิต จิตยกขึ้นสู่วิปัสสนา แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนาอะไร แล้ววิปัสสนาอะไรละ “โอ้! วิปัสสนาก็จริงนะ ๑๕ วิชา ๘ ใจ” ใจนั้นมันทฤษฎี มันสูตรมันเป็นวิปัสสนาตรงไหน ถ้าวิปัสสนาจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนานั้นโลกุตตรธรรม คำว่า “โลกุตตระ” ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา โดยสามัญสำนึกของคนเวลาปัญญามันเกิดมันเกิดจากสมอง มันเกิดจากสัญญา มันเกิดจากปฏิกาณ นี่ใจ เวลากิเลส เห็นไหม

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดไม่ได้อีกเลย”
นี่เป็นคำพูดพระพุทธเจ้านะ “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา” ความดำริไม่ใช่ความคิดนะ นี่ความคิดๆ อารมณ์มันเกิดมาจากความดำริชอบ มันมีดำริขึ้นมามันถึงมีความคิดตามมา แล้วมารมันอยู่ไหน แล้วเวลา “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้เลย” แล้วหัวใจของเราปล่อยแล้ว เห็นอวิชชา เห็นอภินิหาร นี่คนที่เขามีคุณธรรมใจ นี่ถ้าสัจจะเป็นความจริงใจ

แล้วถ้าเป็นพระอรหันต์รู้ถึงสภาวะธรรมหรือเปล่า นี่เวลาใช้ปัญญา ใช้ปัญญาก็ไม่เป็นปัญญาอะไร เวลาปัญญานะ มันน่าเศร้า เวลาทำสมาธิสมาธิ ทำสมาธิยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้นั้นคือผลของใช้ปัญญา “อู๊ย! ต้องเป็นสมาธิชาลันถั่ว ต้องเป็นอุเบกขา แล้วปัญญามันจะ...” อุเบกขาอะไร สุขเวทนา ทุกขเวทนา อุเบกขาเวทนา อุเบกขาก็เวทนา ๓ ใจ “เอ้า! ต้องอุเบกขาก่อนแล้วมันจะเกิดปัญญา” ปัญญาเกิดจากอุเบกขาเนี่ยนะ

มันมีครูบาอาจารย์หลายๆ องค์มาก เวลาท่านภาวนาของท่าน ท่านบอกว่า “รู้เฉยๆ” นั่นแหละอุเบกขา อุเบกขาคือหัตถ์ อุเบกขาเดียวมันก็จะไปสุขไปทุกข์แล้ว มันเป็นอาการของจิตอันหนึ่ง โอ้โฮ! มันช้าของนะ ช้าของนักในบาลีแต่บอกว่ามันต้องเป็นอุเบกขา คำว่า “อุเบกขา” ก็แปลคำว่าอุเบกขาก่อนสิว่าอุเบกขามันคืออะไร แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าธรรมธาตุ นี่ชาลันถั่วมันคันฝั้งใจ มันปัญญา ปัญญาอะไร ปัญญาท่องจำมาอย่างนั้นแล้วก็บอกว่ามันเป็นปัญญาแล้วกิเลสมันอายุ เขาพูดนะว่า “กิเลสมันอายุ ไม่เข้ามาใกล้เลย” จริงหรือ?

สิ่งที่ครูบาอาจารย์ของเรานะ ใน ๓ โลกธาตุนี้ไม่มีสิ่งใดเข้มแข็งเหนียวแน่นเท่ากับกิเลสในหัวใจของสัตว์โลก กิเลสนี้ทำลายยากที่สุด ภูเขาเลาการะเบิดได้ทั้งดิน ย้ายแม่น้ำสร้างเขื่อน เปลี่ยนทิศทางน้ำ เขาทำได้ทั้งนั้นในทางวิศกรรม แต่กิเลสของคนใครจะบายพาสกิเลส

บ้าง มันมีศูนยปฏิบัติไหนบายพาสกิเลสเลย เปลี่ยนเส้นทางของมันที่ไหน บอก “กิเลสมันอาย มันไม่เข้ามาใกล้เลย เราเลยเป็นพระอรหันต์ เราเลยเป็นพระอรหันต์เพราะกิเลสไม่เข้ามาใกล้ มันเกรงใจ เพราะรู้จรรยา ๑๕ ๒๐” มันปัญญาอะไร มันชาลันถ้อย มันเป็นการปฏิบัติหรือ มันเป็นการท่องบ่นมาแล้วก็มาจำแนกแยกแยะ แล้วก็ชี้แล้วชี้ดลันว่ามันเป็นโลกียะเป็นโลกุตระ มันไม่มีอยู่หรอก

เพราะไม่รู้ถึงเกิดในกำเนิด ๔ เกิดมาในวิภวภูติ แล้วเกิดมาในสถานะของอะไร แล้วถ้าไม่รู้ไม่เท่าทันไม่เข้าไปสู่จิตแล้วมันจะไปแก้ไขกันที่ตรงไหน ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาหรือสัตว์ชนสัตว์ หรือสัตว์ชนสัตว์คือหรือหัวใจของสัตว์โลกที่ไม่ให้ไปเกิดอีกแล้ว **เวลาพระอรหันต์ สอุปาทิเสสนิพพานนี้พระอรหันต์ที่ทาส์กิเลสแล้วนี้มันไม่เกิดอีกแล้ว มันไม่ไปไหน เพราะมันรู้เท่า มันไม่เผลอถึงไม่เกิดใจ สติเป็นอัตโนมัตติ สติ สตินี้เป็นคุณสมบัติของพระอรหันต์เลยละ**

เวลาหลวงตาท่านพูดไป เวลาจะคิดเหมือนต้องห้ามซุง ก่อนที่มันจะคิดไป ก่อนที่ธรรมชาติของมันจะกระเพื่อม กระเพื่อมออกรู้ ออกรู้ถึงเป็นความคิด เป็นความคิดคือเป็นขันธ **ภาร่า หเว ปญจกขณา** ขันธที่เป็นภาระ เป็นภาระเพราะยังเป็นมนุษย์ เพราะเป็นมนุษย์มันมีขันธ ๕ การสื่อสารการพูดคุยของมนุษย์นี้ไง เวลามันกระเพื่อมออกมาแล้ว มันถึงเข้าไปสู่ขันธ มันเป็นภาระ เพราะมันขาด ขาดจากจิตไปมนานแล้ว แต่มันเป็นเศษส่วนที่เหลืออยู่นี้ไง เวลาถ้ามันเป็นธรรมๆ เขารู้ของเขา เขาเห็นของเขา ถ้ามันเป็นความจริงใจ

แต่มันเป็นความจอมปลอม เวลาใช้ปัญญาไปแล้วนะ มันเป็นอุเบกขานะ อุเบกขาแล้วมันจะเกิดปัญญา พวกนี้ไม่รู้จักอุเบกขา โห้ย! มันอยู่กับใจไม่รู้ได้อย่างไร เพียงแต่ไม่รู้จักชื่อ แต่อาการมันเป็นหมดแหละ แล้วไม่รู้ด้วย มันเป็นอุเบกขานะ แล้วมันจะเกิดปัญญา เวลาเกิดปัญญา ปัญญา มันจะแยกแยะเข้าไปแล้วสุดท้ายมันไปจบลงนะ มันจะเป็นเล็กับเป็นผม เพราะมันไม่รู้ลึก

โห้โฮ! เศร้า! เวลาชาลันถ้อยมันเอ้อลันมันทำลายเขาไปท้วนะ เวลาเป็นผมชนเล็กับพินหนัง ผมชนเล็กับพินหนังมันเป็นกรรมฐาน ๕ กรรมฐาน ๕ อุปัชฌายะให้กับสัทธวิหาริก เวลาบวช เกสา โลมา นขา ทันตา ตใจ เป็นกรรมฐาน ๕ กรรมฐาน ๕ เกสา โลมา นขา ทันตา ตใจ เวลาท่องบ่นใช้ใหม่ เป็นคำบริกรรมก็ได้ เป็นสมณะก็ได้ เป็นวิปัสสนาก็ได้

เวลาเป็นสมณะ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ มันมีสำนักปฏิบัติหลายสำนักเลยให้ท่องเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เหมือนเราท่องพุทโธๆ นี่แหละ พอท่องเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ถ้าจิตมันสงบได้ เห็นไหม เขาก็ยกสู่วิปัสสนาค่อยเห็นเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เป็นวิปัสสนา เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจเป็นได้ทั้งสมณะ เป็นได้ทั้งวิปัสสนา เป็นได้ที่ผู้ปฏิบัติเป็นสมณะ สมณะเพื่ออะไร ก็หาหัวใจนี้ไง สมณะคือสมาธิไง สมาธิถ้าจิตมันสงบแล้วถ้ามันเห็นเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจขึ้นมา มันจะขยายส่วนแยกส่วน มันจะวิปัสสนา

ถ้าวิปัสสนานี้เวลาพิจารณาจบแล้วกลับมาเป็นชนเป็นเลิ็บ โอ้ว! เวลาภาวนาแล้วมันเจริญเติบโตขึ้นไปมันต้องมีวิมุติภาวะ มันมีความรู้มีความเข้าใจมีคุณธรรมในใจเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป สาธุ! พึงเทศน์พระกรรมฐานไง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบา-อาจารย์ที่ท่านเทศนาว่าการใด จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่งไง ดึงใจดวงนั้นให้มันสูงขึ้นๆ สูงขึ้นด้วยอะไร เพราะปัญญาอย่างหยาบ ปัญญาอย่างกลาง ปัญญาอย่างละเอียดไง โสดาปัตติมรรค สกิทาคามีมรรค อนาคามีมรรค อรหัตตมรรค มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ แล้วทำอย่างไร โอ้! แค่นี้ก็รู้แล้ว แสดงธรรมนี้ครูบาอาจารย์ท่านฟังทีเดียวจบนะ

เหมือนทางโลกนะ ทางโลกเวลาเราเจรจากับใคร คนโง่ คนฉลาดพูดที่เดียวจบนะ แล้วถ้าคนพูดออกมาไร้สาระไม่มีแก่นสารเลย เราจะใช้คนคนนั้นทำงานไหม ถ้าจะทำงานงานเราก็เสียหมดนะสิ เราจะให้คนทำงาน เราต้องใช้คนที่เป็สนิสัย แล้วคนเป็นเวลาพูด พูดผิดได้อย่างไร คนเป็น นี่ก็เหมือนกัน เวลาพูดออกมานะ เวลาพิจารณาไปแล้ว โอ้ย! สูงสุดแล้วกลายเป็นเลิ็บกับกลายเป็นผม โอ้! ตกใจเลยนะ ธรรมชาติเป็นอย่างนั้นหรือ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ้นกิเลสแล้วกลับมาเป็นเลิ็บเป็นผมหรือ เลิ็บผมมันอยู่ที่ร้านเกสาร์ร้านทำผมร้านทำเล็บนั่น ร้านทำผมทำเล็บทางโลกเขายังเป็นเงินเป็นทองนะ แล้วถ้าเล็บของเรามันขบแล้วเจ็บปวดเลย เลิ็บที่มันไม่รู้สึกรู้สีกมันทำเจ็บนะ ทำจนเป็นหนองเลย แล้วนิพพานมันรังแกเราขนาดนี้เนาะ โอ้โฮ! เลิ็บอรหันต์มันกดจนเป็นหนองเลย เวลาไปโรงพยาบาลดึงออกมาเลือดโชกเลย โอ้โฮ! นิพพานมันรังแกเราเจ็บเหลือเกิน นี่ชาลันด้วย กิเลสล้นฝั่ง กิเลสล้นฝั่งมาจนไม่มีสิ่งใดเป็นคุณสมบัติที่ดีงาม

ถ้าเป็นคุณสมบัติที่ดีงามนะ เราจะประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ผู้ที่ปฏิบัติใหม่ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านพูดถึงหลวงปู่มั่นสมัยท่านตั้งแต่เป็นเณรนะ ท่านเคยบวชเณรมาก่อน พอ

บวชเณรไปอยู่กับเณรรุ่นพี่ เณรรุ่นพี่มันยังหลอกเลยละ จะฉันท้าวดองปฏิสังขาย เองปฏิสังขายไม่ได้ ข้าดองปฏิสังขายให้แล้วบ๊อง นี่เณรตอนเป็นเด็ก ตอนเด็กดูดีภาวจะอย่างนั้นท่านก็เป็นเด็กดีคนหนึ่ง แต่ถ้ายังไม่ได้นิสัยยังไม่รู้ก็ยังไม่เข้าใจ เห็นไหม หลวงปู่มันนะ ท่านเป็นเณรครั้งแรกแล้ว ท่านสึกออกไปเณรแล้วท่านกลับมาบวชใหม่ บวชเป็นพระ บวชเป็นพระแล้วหลวงปู่เสาร์ท่านพาออกวิเวก วิเวกให้มันมีความสุขความสงบเข้ามา แล้วค้นคว้าหาความจริงขึ้นมา แล้วก็เทียบเคียงกับปริยัติ เทียบเคียงกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นั่นปริยัติ ไม่มีนิพพานอยู่ในพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกเขียนคำว่า “นิพพาน” คำว่า “อรหันต์” แต่มันไม่มี มันมีอยู่ในใจพระพุทธรูปท่านนะ แล้วมันมีอยู่ในใจของครูบา-อาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติ นั่นมันเป็นทฤษฎีที่เป็นศาสดาของเรา ศึกษาค้นคว้า เป็นแนวทางไง นี่สาวก สาวกจะผู้ได้ยินได้ฟังไง ถ้าไม่ได้สาวก สาวกจะไม่มีสิ่งนี้เองปฏิบัติอะไร นี่ก็มีนะ ยังเอามาบู๊บู๊ยากัน แหกเหลวอย่างนี้

หลวงปู่เสาร์ท่านเคารพบูชาของท่าน เวลาท่านปฏิบัติขึ้นมาแล้วเวลาเป็นประเพณีของชาวอุบลฯ นะ สวดมนต์นะ ก่อนที่ประพฤติปฏิบัติ “ขอให้ธรรมมาสติที่ตา ขอให้ธรรมมาสติที่ใจ” สวดมนต์ ๓ ชั่วโมง กว่าที่จะเดินจงกรม หลวงปู่มันแก้หลวงปู่เสาร์ ๓ ปี เวลาแก้

เพราะเราค้นคว้าเรื่องอย่างนี้ เพราะค้นคว้าอยากเห็นอำนาจวาสนาของคน แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้วสิ่งที่เจริญงอกงามขึ้นมาในใจมันงอกงามขึ้นมาอย่างไร แล้วเวลางอกงามขึ้นมาแล้วนะ เสร้าละ กิเลสของคนคนนั้น กิเลสของเราทั้งสิ้นที่มันพลิกมันแปลง มันเบียดมันไสให้เราผิดเราพลาด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทฤษฎีอันนั้น เวลาหลวงปู่มันท่านพูดกับพระ-มหาบัว “มหา มหา สิ่งที่ท่านศึกษาธรรมะมาจนเป็นมหา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสุดยอด เลอเลิศ เลอค่าเพราะเป็นธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นภาคปริยัติ เอาใส่ลิ้นชักสมองไว้แล้วลั่นกุญแจไว้ อย่าให้มันออกมา เวลาประพฤติปฏิบัติเดี๋ยวมันจะเตะ มันจะถีบกัน” คำว่า “มันจะเตะ มันจะถีบ” คือมันรู้ก่อน คือคนรู้ผลตอบก่อน รู้ก่อน เวลาภาวนาไปมันจะเป็นอย่างนั้นๆ โอ้โฮ! วุ่นวายไปหมด แล้วที่ภาวนาไปแล้วภาวนาเอาชนะกิเลสนี้ก็แสนยาก

เพราะหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติมาก่อนแล้วท่านรู้ ถ้าคนมีความรู้ไปศึกษามาอย่างนี้ มันเหมือนรู้ก่อน มันยังจะลำบากลำบากไปขนาดไหน ท่านถึงบอกว่าให้ใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วให้ประพฤติปฏิบัติไปก่อน แล้วทำไปๆ เวลาถึงที่สุดแล้วมันจะเป็นอันเดียวกันใจ คำว่า “อันเดียวกัน” คือการประพฤติปฏิบัติสิ้นกิเลส สิ้นกิเลสเป็นพระอรหันต์กับธรรมวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้อันเดียวกันเลย อันเดียวกัน ไม่มีอะไรผิดเลย

แต่ไอ้ที่มันผิดอยู่นี่เพราะกิเลสมันล้นฝั่ง กิเลสมันเอ่อล้นจนทำลายคนอื่น จนทำลายพฤติกรรม การประพฤติปฏิบัติของตน ทำลายตนทั้งสิ้น ทำลายตัวตน แล้วยังทำลายคนอื่น พยายามปิดกั้นไม่ให้คนอื่นเขาได้ใช้สัจจะ ใช้ความจริง ใช้อำนาจวาสนาของเขาตามความเป็นจริงของเขา จะต้องขีดเส้นให้มันเป็นอย่างนี้ๆ

ขีดเส้นเล่นกีฬาสี กีฬาสีมันเป็นกีฬาสีนะ แล้วก็กีฬาสีมันก็แพ้ชนะอยู่กับโลกนี้เท่านั้น แล้วเวลาแพ้ชนะกับโลกนี้มันเป็นทุจริตหรือเป็นสุจริต ถ้ามันเป็นสุจริตมันก็เป็นกรรมดีกรรมชั่ว ถ้ามันเป็นทุจริตมันลงอบายไปเลย ลงอบายไป ไปก็ไปบอกเขาว่า โอ้ย! มันเข้าถ้ำ มันจะไปนอนจมบาดาลนุ่นนะ ไอ้กีฬาสีมันจะไป เพราะอะไร เพราะมันขาดสติไง

ปิดอบายภูมิๆ คนที่ปิดอบายภูมิต้องมีศีล ๕ มีศีล ๕ นะ เขาบอกถือศีล ๕ มันจะปิดอบายภูมิ ถือศีล ๕ ถ้ามันทุศีลแล้วมันจะปิดอบายภูมิกันอย่างไร ศีล ๕ ศีล ๕ เป็นบาทฐานที่คนประพฤติปฏิบัติสิ้นกิเลสได้ไง แต่ถ้ามันจะปิดอบายภูมิมันต้องละทวิภูฏี ละทวิภูฏีความเห็นผิด สักกายทวิภูฏี นั้นละปิดอบายภูมิ

แล้วนี่มันมีอะไร ไม่มีวิฤติภาวะ สมาธิล้านถ้วย กิเลสล้นฝั่งล้นหัวใจ แล้วใช้ปัญญาๆ ประพฤติปฏิบัติไปกลับไปเป็นผมเป็นชนกลับไปเป็นกรรมฐาน กรรมฐานเนี่ยมันอยู่ในธรรมวินัยมันอยู่ในบาลี แล้วประพฤติปฏิบัติไปสุดโต่ง ปฏิบัติไปเป็นโลกุตตระ ปฏิบัติไปลืมหินบิณฑบาต สัมผัสสร้อยแปดเลย กลับมาเป็นเล็บกับเป็นผม

โอ้! เศร้า เศร้ามากเลย ไปจนสุดโต่งย้อนกลับมาอุปฐัมย์ให้กรรมฐาน ๕ พระเพ็งบวชนะ เราถึงบอกว่ามันเป็นเวรเป็นกรรม มันเป็นเวรเป็นกรรมเพราะอะไร เพราะเหยียดหยามดูถูกคนอื่นทั้งสิ้นว่าต่ำต้อย ฉะนั้นยิ่งใหญ่ แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไปด้วยความไม่รู้ของตนใจ ไม่รู้ของตนกลับไปเอากรรมฐาน ๕ มาเป็นนิพพาน มาเป็นสุดยอดของการ

ปฏิบัติ เวลาถูกเหยียดหยามคนอื่น ชี้อันอื่น เหยียดหยามคนอื่นไปทั่วด้วยความหลงผิด ด้วยความผิดของตน เวลาจะประกาศออกมาเป็นผมกับเป็นชนเป็นกรรมฐาน ๕ มันเศร้าใจ ผมกับชนมันเป็นเยอะแยะไปหมด แล้วมันมีคุณค่าอะไร หัวใจมีคุณค่าเท่านั้นหรือ

หัวใจของคนนะเลอเลิศ เลอค่า น้ำใจของคน คนที่มีน้ำใจ คนคนหนึ่งนะเขาช่วยสังคมจนสังคมพ้นจากทุกข์จากยากได้ คนที่มีน้ำใจคนหนึ่งนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระล้างกิเลสองค์เดียวนะสอน ๓ โลกธาตุ สอนเทวดา อินทร์ พรหม แล้วเทวดา อินทร์ พรหม สิ่งที่ทำนสอนหัวใจที่มีค่า

มันประพฤติปฏิบัติสิ้นกิเลสแล้วกลับมาเป็นดิบเป็นผม นี่ไง สมาธิชาลันถั่ว กิเลสฉันฝัง ล้นแล้วเปราะเปื้อนไปทั้งสิ้น ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันแล้วหลุดไปแล้ว เดี่ยวก็ปลิ้นไปเรื่อยละ ปลิ้นไปเรื่อย ปลิ้นไปเพราะอะไรละ ปลิ้นไปเพราะตัวไม่มีภูมิ

ถ้ามีภูมินะศีลเป็นศีล สมาธิเป็นสมาธิ ปัญญาเป็นปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา ประกอบกัน ขึ้นมาอย่างไรด้วยมรรค ๘ มรรค ๘ ที่มันยกขึ้นสูวิปัสสนาแล้วมันเป็นตังค-ปหาน เวลามันใช้สติปัญญา เห็นไหม เวลาถ้ามีสัมมาสมาธิเวลาเกิดปัญญาขึ้นมาปัญญาคะคมกล้ามาก ปัญญาที่คมกล้าที่มันฟาดมันฟันนี่ที่เป็นดาบเพชรๆ ฟาดฟันกิเลสไป

กิเลสที่มันกลัว มันกลัวศีล กลัวสมาธิ กลัวปัญญา กิเลสที่มันกลัวเพราะมันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก มันควบคุมหัวใจของสัตว์โลกอยู่ นี่ แล้วสัตว์โลกที่ไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาแต่ความสุข ความสุขอะไร เพราะกิเลสมันไม่แสดงตนให้คนนั้นได้ตื่นขึ้นมาจากการให้อยากประพฤติปฏิบัติ เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาอยากชำระล้างกิเลส กิเลสมันตื่นกลัวว่าจะพ้นจากอำนาจของมันไป มันก็ดมันขวาง มันทำลายทั้งสิ้น มันพาให้ผิดให้พลาด จะทำอะไรมันก็ดมันขวางไปตลอดทั้งสิ้น แล้วทำให้ล้มลุกคลุกคลานตลอด

แต่ถ้าใครมีอำนาจวาสนาขึ้นมาพยายามมีสติปัญญา นี่ทำความสงบใจเข้ามาให้มากขึ้นมากขึ้นแล้วยกขึ้นสูวิปัสสนา ใช้ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากในปัจจุบันนั้น ปัญญาเกิดจากสติปัญญาที่สมบูรณ์แบบขึ้นมา เห็นไหม ปัญญานั้นกิเลสที่มันกลัวๆ มันกลัวสังขาร มันกลัวมรรค ๘ มันกลัวมรรคสามัคคี กลัวเวลามรรคสัมปยุตกับหัวใจ มรรคที่สัมปยุตกับหัวใจแล้วมรรคมันจะมีกำลังที่คมกล้าด้วยสติ ด้วยปัญญา ด้วยการแยกแยะ แยกแยะอะไร ก็แยกแยะกิเลสในหัวใจนั้น นี่

ไฉ่ เวลามันแยกแยะแล้วเวลาที่มันมีกำลังกล้าขึ้นมา ก็เลสมันซุกมันหนี มันซุกมันซ่อน นี่ไฉ่ ถึงพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ต่ทั้งคปหานมันปล่อยวาง เวลาปล่อยวางขึ้นมามันมีมรรคมีผลของมันมี การกระทำของมัน

เขาบอกว่า “มันเป็นตัวเป็นตนนะ ไฉ่โฮ! เป็นอุปาทานนะ ไฉ่โฮ! มันสร้างภาพนะ มีภาพมีชาติ นะ ไฉ่โฮ! ทำลายภาพทำลายชาติ” กามภพ รูปภพ อรูปภพไฉ่

เวลาบรรลุดุธรรมขึ้นมานะมีองค์ความรู้ มีคุณธรรม ทัศนคติในใจของตนตั้งแนบขาด สังโยชน์ ขาด เวลาพิจารณาไปแล้ว เวลามันเกิดกามราคะถ้ามันอสุภะจนทำลายปฏิษะ กามราคะ ที่ว่าเกิด ที่วิภูฏะไฉ่ ไม่เกิดตั้งแต่สววรรค์ลงไปแล้ว กามภพไม่เกิดอีกแล้ว เกิดบนพรหม

“ไฉ่โฮ! มันเป็นสุทสสี สุทสสา” ไฉ่โฮ! มันอธิบายใหญ่เลย ก็ฟ้าสี ก็เลสมันลั่นเอ่อ มันไม่รู้จัก ก็เลสมันไม่เห็นหน้าก็เลสมันพิจารณาก็เลสมันไม่เป็น แล้วมันยังสุทสสา สุทสสีอีกนะ “ไฉ่โฮ! มันเป็นขึ้นเป็น ตอน” เวลาจิตเกิด เผลอเกิดแล้วนะ ไฉ่ที่พูดมันเป็นภาคปริยัติ มันไม่เกี่ยวกับใจ ใจที่มันจะไปอยู่นั่นนะ ใจที่พริบ! ไปแล้วนั่นนะ แต่ไม่เห็น ไม่รู้จักนะ

สัมมาสมาธิเท่านั้น ทำความสงบของใจแล้วเราจะมีความสุขของเรา สุขนั้น ให้จิตนี้พร้อมแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ ถ้าวิปัสสนานั้นเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิด จากจิตดวงนั้น จิตดวงใดไม่มีมรรค จิตดวงนั้นไม่มีผล

พระสุภัททะไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้มีปัญญามาก ศึกษามาเยอะ มาก แล้วศึกษาไฉ่โนนก็ดี ไฉ่นี้ก็ดี นักวิทยาศาสตร์ ไฉ่โฮ! วิเคราะห์วิจัยเก่งมากเลย แต่เขาก็มี วาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปบริณิพพาน เขาคิดของเขาได้ “ถ้าคืนนี้ไม่ไปเฝ้าองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะไม่มีโอกาสได้สนทนาธรรมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อีกแล้วแหละ” นี่เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเขาเป็นนักปราชญ์ เขา คั่นคว้าเรื่องนี้มาเยอะมาก เขาบอกศาสนานั่นว่าอย่างนั้น ศาสนานั่นว่าอย่างนี้ ศาสนานี้ว่าอย่าง นั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย “สุภัททะ อย่าถามให้มากไปเลย เรากำลังจะตาย” ท่านจะนิพพาน “เธออย่าถามให้มากไปเลยนะ ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั่นไม่มีผลหรอก”

ไฉ่ที่พูดกันแจ้วๆ ไฉ่โลกุตตระๆ ไฉ่ลืมหินตาเถอ ไฉ่ผัสสะสัมผัสมันนั่นนะมันไม่มีมรรคหรือ กศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั่นไม่มีผล แล้วดวงใจดวงใดที่ประพฤติปฏิบัติไม่มีมรรคนะ ไม่มี

มรรคมันถึงมองข้ามไป ไม่มีมรรคมันถึงพูดว่า “สมาธิก็ต้อง มรรค ๗ ก็ได้ มรรค ๘ ก็ได้” คนพูดแบบนี้ มันเป็นไปได้หรือไม่ได้ออก

เซฟที่ทำอาหารสุกก็ได้ดิบก็ได้ ไม่ต้องเข้าเตาอบก็ได้ มันเป็นไปได้อย่างไร อาหารชนิดอะไร สดก็ถ้ามันไม่ย่างไม่เข้าเตาไฟมันจะเป็นสดได้อย่างไร แล้วถ้ามันเป็นขนมหวาน มันเป็นไวน์ ต่างๆ ก็อยู่ที่เขา ใช้นี้สมาธิไม่ต้อง ถ้าสมาธิมันไม่ต้องเพราะไม่ต้องเพราะมันภาวนาไม่เป็น ภาวนาเป็นสมาธิล้านถ้วย แล้วกิเลสมันฝั่ แล้วเวลาคำพูดมันพ้องหมดแหละ แต่ด้วยสิทธิเสรีภาพ ด้วยความเคารพในความรู้สึกของคนอื่น พวกเราไม่ไปสนใจ ข้าๆ นะ

หลวงตามันสูงมากฟังทีเดียวรู้หมด แต่ท่านไม่พูดถึงเลย ครูบาอาจารย์ของเราไม่พูดถึงเลย เพราะอะไร เพราะเป็นสิทธิเสรีภาพของเขา มันเรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องของเรา แต่อยู่ดีๆ มันหันมาคิดว่าท่านไม่อยู่แล้วไง มันเป็นเรื่องไร้สาระ เป็นเรื่องที่ไร้สาระมาก แต่ในเมื่อจบจ้วงมามันก็ต้องชี้แจงกัน การชี้แจง พอชี้แจงแล้ว สิ่งที่เป็นสัจจะจะเป็นความจริงนะ หลวงตาท่านพูดของท่านนะ โอ้! มันสว่างโพล่งตลอด นิวเคลียร์นิวตรอนตลอด มันไม่ไปเป็นผมเป็นชนหรือ มันไม่ไปเป็นผม ไม่ใช่ ไร้สาระเพราะอะไร เพราะว่าจิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ สิ่งที่เกิดขึ้นกับจิตนั้น จิตดวงใดไม่มีมรรคไม่มีผล จิตดวงใดไม่รู้จักมรรค มรรคผิดพลาด มรรคขาดตกบกพร่อง มรรคหยาบ มรรคละเอียด ไร้สาระ! ไร้สาระมาก มันเป็นกิเลสมันฝั่ มันไม่มีสัจจะไม่มีความจริงในใจนั้นเลย

แล้วเรามาฝึกหัดของเรา ถ้าเราฝึกหัดของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เรามีครูบาอาจารย์ของเรา แล้วเรามีครูบาอาจารย์ของเรา พอเราทำความสงบของใจเข้ามาเท่านั้นแหละ ถ้าทำความสงบของใจแล้วสมณะชีพราหมณ์พวกกลุ่มนั้นจะมีความสุข สมณะชีพราหมณ์กลุ่มนั้นจะไม่ทุกข์เพราะอะไร เพราะว่าสิ่งที่จะเป็นสัมมาสมาธิได้ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีศีลการประพฤติปฏิบัติขึ้นมานิเวรณมันก็เพื่องฟู นิเวรณเพื่องฟู ถ้าเราสมบุรณ์แบบของเรา เราฝึกหัดของเราจนเป็นบรรทัดฐานๆ ขึ้นมา ศีล ถ้าจิตมันสงบ สงบในตัวของมันเอง

เพราะศีลนี้เป็นรั้วรอบขอบชิด ตัวจิตเป็นสัมมาสมาธิ พอตัวจิตเป็นสัมมาสมาธินะ อู้ฮู! มันเห็นคุณค่า เห็นคุณค่าตรงไหน เห็นคุณค่าตอนที่ประพฤติปฏิบัตินี้ไง ปฏิบัติล้มลุกคลุกคลานกว่ามันจะเป็นกว่าจะได้ แล้วพอมันจะเป็นจะได้ขึ้นมา นี่ใจธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ เขาก็มีสติปัญญา

รักษาของเขาไง ถ้ามีสติปัญญา รักษา มีสติปัญญา เห็นไหม ควบคุมการประพฤติของเรา ควบคุม
กิริยาของเรา

ควบคุมสิ่งที่มัน เห็นไหม หลวงตาท่านสอนว่า วัวเราผูกกับหลักไว้ เวลาจะภาวนา เวลาใช้
งานก็ไปจับมันมา จิตที่เรารักษาดูแลมาทั้งวันด้วยการควบคุมดูแลของเรา เวลานั้นสมาธิขึ้นมา
ต่อเนื่องภาวนาขึ้นไป มันก็ต่อเนื่องกันไป ถ้าต่อเนื่องกันไป ถ้ามันจิตสงบระงับเข้ามามีความสุข
ของมัน ถ้ามีความสุขของมัน ผีกหัดใช้ปัญญา ผีกหัดใช้ปัญญา ต้องผีกหัด

สมาธิแกก็เลสไม่ได้ แล้วสมาธิมันจะเสื่อม แคร์รักษาสมาธิก็เกือบตายแล้ว **แล้วสมาธิแก
กิเลสไม่ได้ ต้องปัญญาเท่านั้น สมาธิจับ ปัญญาตัด แล้วปัญญาทำอะไรละ** ถ้ามันทำ
ไม่ได้ก็ผีกหัดใช้ไง ที่ว่าวาสนา วาสนาคืออะไร ถ้าคนเราไม่มีอำนาจวาสนาคืออะไร เวลาจิตสงบระงับก็
คือสงบ สงบแล้วมันก็มีสุขของมัน แล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่ได้ มันก็จะเสื่อมของมันไป
พยายามผีกหัดมันน้อยขนาดไหน มันก็ได้เท่านั้น

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ของท่านสอน ถ้ามีอำนาจวาสนา สิ่งที่เราทำอะไร ถ้าจิตสงบแล้ว
ถ้ามันไม่เห็นกาย มันเห็นกายไม่ได้ก็ให้รำพึงขึ้นมา การรำพึงขึ้นมามันก็จุดประเด็นขึ้นมา เห็นไหม
แล้วถ้ามันรำพึงเห็นกายไม่ได้ ทำความสงบของใจให้มากขึ้นๆ เวลาเราสงบแล้วถ้ามันเกิดเวทนา
เราจับเวทนาจึงได้ ถ้าจับเวทนา เห็นไหม ถ้าจิตมันสงบแล้วจิตเป็นสัมมาสมาธิ เวทนามันจับได้
เหมือนคนมีเครื่องมือจับเหล็กแดงๆ เห็นไหม เหล็กแดงๆ เขามีคีมคีบ คีบแล้วมันไม่ลวกมือใจ จิต
ถ้ามันเป็นสัมมาสมาธิ จิตมันสงบแล้วเวลาจับเวทนามันไม่เจ็บไม่ปวดเหมือนตอนที่เราไม่มีสมาธิ
เวลาไม่มีสมาธิ เห็นไหม เหล็กแดงๆ มันคือเรา เราคือเหล็กแดงๆ นั่งไปสมาธิทั้งเจ็บทั้งปวดทั้งทุกข์
ทั้งยากทั้งสิ้น เพราะอะไร เพราะจิตเรามันแดงๆ ใจ จิตมันทุกข์มันร้อนใจ

แต่ถ้ามันพุทโธๆ จนจิตมันสงบ พอจิตสงบจิตเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าจิตสัมมาสมาธิ ถ้าเราออก
จากสมาธิมา ถ้ามันเกิดเวทนาเราจับเวทนาได้ เวทนาสักแต่ว่าเวทนา อุเบกขาใจ อุเบกขาๆ เวทนา
สักแต่ว่าเวทนา แต่! แต่จิตมันไม่ใช่อุเบกขา จิตเป็นสัมมาสมาธิ แต่เวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนา
เป็นอุเบกขา เวลาจิตมันรู้มันเห็นขึ้นมา เห็นเวทนามาจากไหน เวทนาความเจ็บความปวด ความสุข
ความทุกข์ ความสุขความทุกข์เวลาเรานั่งอยู่ไม่เห็นมีเลย เวลามันมี มันมีมาจากไหน มันมีมา
เพราะจิตมันไปรับรู้

ถ้าจิตรับรู้ จิตถ้ามีสติปัญญา จิตมันปล่อยวางเข้ามาได้ไหม ถ้าจิตปล่อยวางเข้ามา แล้วเวทนาไปไหน เวทนาเป็นความรู้สึกใช่ไหม แล้วความรู้สึกเวลามันปล่อยวางไปแล้วมันเป็นอย่างไร พิจารณาเวทนาไป “อุเบกขาที่มันจะเกิดปัญญา” แต่! แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านให้จับอุเบกขามาพิจารณาเลย จับอุเบกขามาพิจารณา ไม่ใช่อุเบกขามันจะไปเกิดปัญญา นี่ไง ไม่มีครูบาอาจารย์ แล้วอวดรู้ ลอกเอง เขียนเอง บัญญัติเอง แล้วบอกว่าฉันปัญญาเลอเลิศ ฉันยอดเยี่ยมกระเทียมดอง กิเลสฉันฝัง กล้าวตุ้พทุพพจน์ แล้วแต่ความพอใจของตน เป็นภาคปริยัติ ไม่มีสัจจะความจริง

สัจจะความจริงนะ มันเกิดจากการปฏิบัติ ฟังเทศน์ภาคปฏิบัติ ปฏิบัติ เห็นไหม นั่งสมาธิภาวนา ร่างกายนั่งอยู่นี้ ค้นหาอะไร ค้นหาใจของตน แล้วค้นหาใจของตน ใจของตนเวลามันสงบ ระวังเข้ามาแล้วเห็นสติปัญญาฐาน ๔ ตามความเป็นจริง ยกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ นั่นโลกุตตรธรรม แล้วเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา เป็นปัจจุบันๆ

ไฉนที่ว่า ๑๕ ๒๐ ๓๐ นั้นจำทั้งนั้น ภาคปฏิบัติสัญญาเป็นลัมไต่ะในการปฏิบัติทั้งสิ้น มันเป็นสัญญาๆ ครูบาอาจารย์ถ้ามันเป็นสัญญานะ สัญญาคือไปจดจำของครูบา-อาจารย์มาคือลอกข้อสอบ สัญญาคือลอกข้อสอบ ลอกเลียนของคนอื่นมา แล้วก็พยายามจะบังคับให้มันเป็นปัญญาของตน นั่นคือสัญญา

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการนะ สิ่งใดที่เป็นไฮไลต์ สิ่งใดที่เป็นความเจริญท่านข้ามๆ ถ้ามันจะเกิดให้มันเกิดความจริงของมันขึ้นมาเอง เวลาหลวงปู่ท่านพูดไป ท่านเคยพิจารณา พิจารณาเสีย เสียมีคุณ เสียมีหน่วงนั่นก็เป็นปัญญาของท่าน ท่านบอกท่านไปคุยกับหลวงปู่คำดี หลวงปู่คำดีก็ใช้เหมือนกัน แต่! แต่คนละกาล คนละคราว คนละเวลาที่ ไม่ได้ฟังของใครกันมาก่อน เวลาไปเจอกัน ปัญญาๆ ให้เป็นปัจจุบันของเรา ปัจจุบันมันจะมีพลังของมัน มันมีกำลังของมัน แล้วมันจะเป็นสิ่งที่คมกล้า มันฟาดฟันกิเลส กิเลสวิ่งแจ้น กิเลสหลบซ่อน กิเลสไม่ได้ขาดนะ กิเลสมันหลบซ่อนมันจะเอาคืน มันเอาคืนขึ้นมาเราหงายท้อง กรรมฐานมันเสียใจ

ถ้าเรามั่นคงของเรา เราฝึกหัดของเรา เรามีสติปัญญาของเรา แล้วเราทำของเราให้มันเป็นความจริงของเราขึ้นมา เวลาความจริงขึ้นมาะ เวลาทำสมาธิ สุขเกิดจากความสงบ เวลาใช้ปัญญาสุขมันจะกว้างขวางออกไป แผ่ซ่านไป วิตก วิจาร ปีติ เวลาทำสิ่ง

ใดมันจะเกิดปิติ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ เวลามันเกิดปัญญาขึ้นมา เวลามันฟาดมันพันนะ มันฟาดมันพันกัน

ครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการ กองทัพกิเลสกับกองทัพธรรม กองทัพธรรมคือ ภาวนามยปัญญา กองทัพกิเลสคือไ้ปลิ้นไ้ปล้อนไ้พลิกไ้แพลงมันฟาดพันกันอยู่บน สมถกรรมฐาน อยู่บนดวงจิตดวงนี้ เวลามันต่อสู้มันประหารกัน ท่านอาจารย์สิงห์ทอง ครูบาอาจารย์ท่านเดินจงกรม ๗ วัน ๗ คืน ทั้งปีๆ ทำอะไร มันมีงานทำ มันมีวิปัสสนา มี ปัญญา รู้แจ้ง มีวุฒิภาวะ มีคุณธรรม อู้! สดุด

นี่คือพึงเทศน์ภาคปฏิบัติ พึงเทศน์ในการประพฤติปฏิบัติธรรม ไม่ใช่ปริยัติ ไม่ใช่ตู่ พุทธพจน์ ไม่ใช่จับแพะชนแกะ นี่ใจ นิพพานอัตตาหรืออนัตตา นิพพานเป็นอัตตาหรือ อนัตตาละ หรือเป็นอุเบกขา หรือเป็นผมหรือเป็นขน เส่ร้า!

นิพพานคือนิพพาน พระอรหันต์ทั้งหมดท่านมีภูมิในหัวใจของท่านสมบูรณ์แบบ เหนือโลก เหนือวัฏฏะ เหนือสมมุติ เหนือบัญญัติ เหนือกรรม เอวัง